

Les normes de la composició

En una breu llista d'equivalències entre noms castellans i noms catalans publicada recentment, destinada no sabem si a l'aprenentatge o bé al millorament del nostre lèxic, perquè no aconseguim de discernir quin criteri hi ha presidit la tria dels mots, veiem que hom proposa les denominacions compostes «petja papers», «porta bombetes» i «segell correus», formades sense tenir en compte les normes que regeixen en l'obtenció de mots nous per composició, més concretament, d'aquells els elements constitutius dels quals són mots ja existents, amb exclusió de prefixos. D'acord amb aquestes normes, en lloc de les formes que hem indicat que hom proposa, les adequades han d'ésser *petjapapers*, *portabombetes* i *segell de correus*. En l'aplicació d'aquestes normes no deixa d'haver-hi certes vacil·lacions, les quals, però, no afecten certament els casos exposats.

Amb un verb en tercera persona de singular de l'indicatiu present com a primer component i un substantiu que en constitueix el complement directe com a segon component, es forma un nombre indefinit de noms compostos que designen objectes, eines, atuell, peces de roba, ocells, insectes, plantes, etc., així com persones caracteritzades per una activitat, una manera d'ésser, etc.: *comptagotes*, *obrellaunes*, *portaviandes*, *passamuntanyes*, *enganyapastors*, *espiadimonis*, *xu-clamel*, *enterramorts*, *arrencaqueixals*, *llepaflis*,

somiatruites, etc. I aquests noms nous s'escriuen sempre amb els seus elements-soldats, és a dir, formant un sol mot. Com hem dit, es poden obtenir per aquest procediment un nombre indefinit de mots (noms) nous. En certs casos, si es tracta de formes encara no inventariades, hom en podria potser discutir la licitud però no hi ha dubte que, si de cas, cal escriure-les amb els components soldats. En el capítol o apartat que la Gramàtica de Fabra de 1956 dedica a aquests mots, amb nombrosíssims exemples, en trobem alguns, com *para-xocs*, *portaescuradents* (amb duplicació del procediment), *rebtapisos* i *robagallines*, que encara no figuren al Diccionari del mateix autor. D'altres, com *llançastlames* i *obrellaunes* hi foren incorporats per Josep Miracle, o com *petjapapers* —de què és qüestió al principi d'aquesta nota—, per la Secció Filològica del IEC.

Els conjunts formats per un nom i un adjectiu, com *targeta postal*, o per dos noms designant idees d'un mateix ordre, com *vagó restaurant* o *paper moneda*, poden ésser considerats noms compostos sense soldar els seus components ni recórrer a cap element d'enllaç (guionet o preposició). Però si el segon component és un nom que determina el primer, cal enllaçar-los per mitjà de la preposició *de*. No diem «blat moro» o «tauleta nib» sinó *blat de moro* i *tauleta de nit*.